

Алла Петрівна ЧИЖ,

*аспірант відділу організації освітньо-наукової підготовки
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1116-9085>*

Науковий керівник:

Влада Олександрівна Гусєва,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри криміналістики, судової експертології
та домедичної підготовки факультету №1
Харківського національного університету внутрішніх справ*

СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНОГО ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ

Розслідування умисного знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу характеризується високим рівнем складності, адже вчинення цього злочину є одним з різновидів протидії законній діяльності останніх. Як свідчить проведений нами аналіз матеріалів кримінальних проваджень досліджуваної нами категорії, вагома їх кількість залишається нерозкритими, що підтверджує необхідність підвищення ефективності їх розслідування, розроблення відповідних алгоритмів слідчих і процесуальних дій, раціонального планування розслідування тощо.

Перш за все слід відмітити, що на початку розслідування задля забезпечення його проведення відповідно до засад і завдань кримінального провадження, доцільно сформулювати попередні слідчі версії та розробити відповідний алгоритм слідчих (розшукових) і процесуальних дій, що дозволять або спростувати їх, або підтвердити. Такий підхід обумовлений тим фактом, що ситуаційна концепція вважається однією з парадигм останнього часу, найбільш перспективним напрямом, із розвитком якого пов'язане вдосконалення криміналістичної методики розслідування злочинів. Саме він дозволяє зафіксувати процес розслідування на будь-якому етапі, деталізувати його, провести аналіз сформованої інформаційної бази, запропонувати найбільш адекватні засоби та методи розслідування [1, с. 112].

На початковому етапі розслідування слід виходити з сукупності зібраної вихідної інформації, результатом узагальнення якої, умовно кажучи, є слідча ситуація. При цьому, як слушно зауважує О. М. Мірковець, слідча ситуація завжди конкретна і характеризується обставинами, що існують «тут і зараз», в яких проводиться розслідування

таких кримінальних правопорушень, або поєднанням будь-яких обставин у ході такого розслідування [1, с. 114].

За інформаційною ознакою слідчі ситуації в юридичній літературі класифікують на прості (сприятливі, безконфліктні), складні (проблемні, конфліктні, тактичного ризику, організаційно невпорядковані) та змішані (комбіновані) [2, с. 55; 3, с. 25].

За результатами аналізу матеріалів кримінальних проваджень доходимо висновку, що для цих злочинів не є типовим складення сприятливих слідчих ситуацій, під якими розуміють такі, що характеризуються наявністю достатньої інформації, яка дозволяє швидко розкрити злочин і притягнути до відповідальності винних (свідки впізнали злочинця, наявні речові докази тощо) [4, с. 233–234]. Адже вони мали місце лише у 17% досліджених нами кримінальних проваджень. Водночас майже у кожному з досліджених кримінальних проваджень кожна сприятлива ситуація була ще й безконфліктною.

Щодо складних слідчих ситуацій, то як правило, вони були обумовлені тим, що на початковому етапі розслідування відсутні матеріальні сліди, завдяки яким можна було б встановити елементи механізму вчинення умисного знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу, а також ідеальні сліди, зокрема потерпілий, яким, як правило виступає безпосередньо співробітник правоохоронного органу, не здогадується хто ймовірно мав мету і мотив на умисне пошкодження або знищення його майна.

З урахуванням результатів проведеного емпіричного дослідження виокремлені такі типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування:

1) відомості про осіб, які вчинили умисне знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу або хто є замовником цього злочину, відсутні або вкрай малозначні (53%);

2) є відомості про подію злочину, але є сумніви з приводу того, чи вчинено злочин саме через професійну діяльність потерпілого чи його близького родича, очевидці злочину відсутні, на місці події не виявлені знаряддя вчинення умисного знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу (22%).

3) є інформація про обставини умисного знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу, є припущення хто мав мету і мотив учинити це кримінальне правопорушення (17%);

4) встановлено інформацію про обставини умисного знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу, є припущення хто мав мету і мотив учинити це кримінальне правопорушення, а також є інформація про особу злочинця, однак місцезнаходження останнього не встановлене, його не затримано (5%);

5) підозрюваний затриманий на місці вчинення умисного знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу або по «гарячих» слідах (3 %):

Таким чином кожна з виокремлених типових слідчих ситуацій потребує ретельної оцінки та розробки відповідного алгоритму слідчих (розшукових) і процесуальних дій. Розроблені алгоритми мають бути ще й спрямованими на підтвердження або спростування відповідних слідчих версій. Тому аналіз зібраної інформації на початковому етапі розслідування має бути проведено всебічно та ретельно, адже саме іноді за окремими деталями вдається в подальшому з'ясувати ті, що підлягають доказуванню та дозволяють встановити особу злочинця й підтвердити його вину у вчиненні кримінального правопорушення.

Список бібліографічних посилань: 1. Мірковець В. О. Розслідування розбоїв, вчинених організованою групою в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Маріуполь, 2021. 205 с. 2. Глосарій з дисципліни криміналістика (словник криміналістичних термінів) (відповідно до вимог ECTS) / уклад. В.Ю.Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель [та ін.]. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2008. 96 с. 3. Драпкин Л. Я. Основы теории следственных ситуаций. Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1987. 164 с. 4. Шеремет А. П. Криміналістика. 2-ге вид. Київ: Центр учб. л-ри, 2009. 472 с.

Руслан Павлович ЧИЧА,

кандидат юридичних наук, доцент,

докторант відділу організації освітньо-наукової підготовки

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3267-2840>

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ОСОБИ ПІДОЗРЮВАНОВОГО ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ МИРУ, БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну поставило перед кримінальним судочинством нашої держави низку серйозних викликів, зокрема, пов'язаних з необхідністю здійснення кримінальних проваджень щодо порушення законів та звичаїв війни, планування, підготовки або розв'язання, ведення агресивної війни, пропаганди війни та інших.